

Ion CAZABAN

Eveniment editorial

Recent, salonul librăriei Cărturești s-a arătat neîncăpător pentru toți cei veniți la lansarea unei cărți de excepție, atât prin conținutul riguros conceput, cât și prin aspectul ei tipografic într-adevăr admirabil. Inspirat de un vers eminescian, **Cu gândiri și cu imagini** (Editura Igloo Media, 2009), Liviu Ciulei și-a intitulat așa această carte a neobositei sale activități, cu numeroase succese, începute la Teatrul „Bulandra”, extinse apoi pe câteva continente, în marile orașe ale lumii. Rânduri și ilustrații – mai rar întâlnite în astfel de cărți tipărite la noi – comunică și fac să palpate șase decenii de intensă biografie creatoare. Strofa lui Eminescu spunea mai departe: „Înegrit-am multe pagini / Și-ale cărții, și-ale vieții”; pentru Ciulei, ar fi, desigur: „Și-ale scenei, și-ale vieții...”. Majoritatea paginilor sunt dedicate, firește, teatrului, principala preocupare a lui Ciulei, dar alte secțiuni ale volumului nu omit realizările lui din regia de film sau din arhitectură. Fotografii de spectacol, schițele de decor se însoțesc cu explicațiile succinte, foarte necesare, ale lui Ciulei sau ale publicistului Mihai Lupu, cunoscut pe vremuri în capitala noastră, astăzi respectat „dramaturg” în Statele Unite.

Din modul cum se succed și sunt comentate evenimentele, deosebim etapele unui drum de regizor și scenograf care, de la început, a simțit din plin soarta omului „sub vremi”. Și parcă *omul de teatru* este cu prisosință supus lor (proletcultismului realismului socialist!), căutând orice posibilă ieșire salvatoare, folosind orice breșă apărută („dezghețul” reteatralizării). Ne-a reamintit, în cuvântul său, chiar Liviu Ciulei. Vorbindu-ne cu vizibilă și mărturisită emoție despre cel care le-a fost, într-un fel sau altul, o sursă de împliniri și satisfacții artistice, criticul Alice Georgescu și actorul Ion Caramitru au subliniat faptul indiscutabil că Liviu Ciulei nu numai că și-a trăit epoca, dar prin montările sale, ca și prin obiectivele și inițiativele de director la „Bulandra”, a influențat exigențele teatrului nostru de atunci. Parcă nu întâmplător, ropotul unei averse de vară s-a dezlănțuit la fereastra deschisă a librăriei, răcorind puțin aerul și amintindu-mi că al doilea debut regizoral (cu învoire de la stăpânire, după un deceniu de la primul!) a fost, pentru Ciulei, *Omul care aduce ploaia!* El însuși ar putea fi astfel privit, combătând „seceta” platitudinii naturaliste, resimțite de multe stagioni pe scenele noastre.

Așa cum a fost conceput de Ciulei însuși, volumul este elocvent, făcând din imagini reflectarea unei permanente gândiri asupra expresivității multiforme și misiunii teatrului. Fotografii alese comentează vizual, prin diferite procedee de decupaj, unghiuri și planuri de fixare a momentului scenic sau a decorului. Arta fotografică și abilitatea tipografică recunosc și susțin calitățile artei teatrale.

În scurta sa prefață, Liviu Ciulei se arată, încă odată, dornic să fie un creator de viață pe scenă. Este o noțiune cuprinzătoare, de la viața insuflată actorilor – simțiri, reacții, energie, relații între ei și cu publicul – până la decorul care, și el, trebuie „să capete viață” în desfășurarea spectacolului. Viața este gândul fundamental al lui Ciulei. A păstra spectacolul *în viață*, înseamnă a-l menține treaz în memoria spectatorului, prin șocul de conștiință provocat. Cu evidentă atitudine de arhitect, Liviu Ciulei dorește să *clădească* pe scenă lumea piesei, de obicei clasice, atmosfera ce-i este proprie, reînviată din perspectiva culturală și cu posibilitățile de expresie ale teatrului de azi. Dar despre toate acestea, vom scrie pe larg, analitic, cum se cuvine, în numărul viitor al revistei.

Liviu Ciulei

regizor, actor, scenograf, arhitect

director, actor, set designer, architect

cu gândiri și cu imagini
with thoughts and images